

Rzutnik Ornak

AUTOR / WYTWÓRCA

CZAS I MIEJSCE

Czas powstania:
1925 - 1939

Miejsce powstania:
Warszawa, Polska

DANE TECHNICZNE

Wymiary:
wys.: 260 mm, sze.: 123 mm, dł.: 330 mm

Materiał:

Technika:

PRAWA

Właściciel obiektu: Muzeum Inżynierii i Techniki. Wizerunki cyfrowe i metadane obiektu: domena publiczna. Opis kontekstowy: licencja CC BY-NC-SA 3.0 PL (Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Na tych samych warunkach 3.0 Polska).

POZOSTAŁE INFORMACJE

MIM 202/VI/43

SŁOWA KLUCZOWE

aparatura naukowa, czas wolny, komunikacja, kopiowanie, międzywojnie, nośnik, obraz, ochrona przeciwpożarowa, odtwarzanie obrazu, ogrzewanie, oświetlenie, pomoce naukowe, prąd, propaganda, przemysł,

reklama, rzutniki, towar luksusowy,
urządzenia biurowe, zapis obrazu

OPIS

Rzutnik elektryczny jest stosowany do wyświetlania przeźroczy filmowych na ekranie projekcyjnym. Na przeźroczu umieszczony zostaje obraz, przez który przenika światło, co pozwala na rzutowanie obrazu na ekran. Konstrukcja rzutnika wyglądem nawiązuje do wczesnego urządzenia projekcyjnego, to jest „latarni magicznej”, w której rzutowano obraz z ręcznie malowanych, szklanych przeźroczy. Najwcześniejsze wzmianki na temat projekcji obrazu za pomocą „latarni magicznej” pochodzą z XV wieku, a jedno z pierwszych urządzeń tego typu zostało skonstruowane już w 1645 roku przez niemieckiego jezuitę Athanasiusa Kirchera. Źródłem światła we wczesnych rzutnikach był płomień świecy, lampy oliwnej lub karbidowej, dlatego urządzenie wymagało komina do usuwania spalin. Późniejsze konstrukcje udoskonalono, dodając obiektyw zaopatrzony w soczewkę, płomień lampy zastąpiono żarówką elektryczną, a szklane klisze ustąpiły miejsca diapozytywom fotograficznym. Z „latarni magicznej” wywodzą się współczesne rzutniki, takie jak diaskop, episkop, epidiaskop, jak również powiększalnik fotograficzny oraz projektor filmowy. Przenośny aparat projekcyjny Ornak umieszczono w, rzadko spotykanej, obudowie wykonanej z polerowanego mosiądzu. W jego konstrukcji nie wykorzystano – jak zachwalał producent – „żadnych części drewnianych, żadnych części łamliwych lub gnących się”. Urządzenie jest przystosowane do rzutowania obrazów z przeźroczy na kliszy. Dzięki silnemu źródłu światła, przechodzącemu przez soczewkę w podłużnej nakładce mikroprojekcyjnej, jest możliwe wyświetlanie obrazu z rolki filmowej podzielonej na klatki. Rolkę montuje się na zewnątrz korpusu za pomocą dwóch obrotowych wałków, znajdujących się powyżej i poniżej nakładki projekcyjnej. Rzutnik Ornak wykorzystywano w placówkach kulturalno-oświatowych, w biurach, a także w domach do wyświetlania historii obrazkowych. Aparat umieszczano w walizce, którą kupujący otrzymywał bezpłatnie przy zakupie. Rzutnik sprzedawano w komplecie z transformatorem, opornicą i nasadką mikroprojekcyjną. W 1935 roku miesięcznik „Polacy Zagranicą” donosił, że wytwórnia Ornak zrealizowała obszerny katalog przezroczy na taśmie, ilustrujących zagadnienia z wiedzy o Polsce, w tym: geografii, historii, sztuki, literatury, wojskowości, lotnictwa, przemysłu i techniki, religii, opowiadań i legend. Opracowanie: Piotr Turowski, Filip Wróblewski